

KÖPINGS KOMMUN

VA-PLAN FÖR KÖPINGS KOMMUN 2010-2025

Riktlinjer och planering av vatten- och
avloppsförsörjningen i Köpings kommun utanför
nuvarande verksamhetsområde

Köpings kommuns VA-grupp

2011-02-21

Antagen av Kommunfullmäktige 2014-02-24

Reviderad 2013-11-13

1 Sammanfattning

Köpings kommuns VA-grupp, med representanter från tekniska kontoret, stadsarkitektkontoret, miljökontoret och Tyréns AB, har under 2009 och 2010 utarbetat en VA-plan för hela kommunen. Arbetet började med en VA-översikt och kommunfullmäktiges antagande av en VA-policy som grund för fortsatt arbete.

Syftet med att upprätta en kommunal VA-plan är att få en heltäckande långsiktig planering för vatten- och avloppsförsörjningen i kommunen utanför nuvarande verksamhetsområde.

Särskilt fokus har lagts på att hitta långsiktigt hållbara lösningar för kommunens tätbebyggda fritidshusområden. Uppdelning i olika områdestyper och prioritering av dessa områden har gjorts utifrån områdets behov av bättre vatten- och avloppslösningar och de möjligheter som finns att ansluta områdena till kommunalt vatten och avlopp. Många av områdena har bedömts ha behov av förbättrade vatten- och avloppslösningar antingen genom anslutning till det kommunala vatten- och avloppsledningsnätet eller genom lokala gemensamhetsanläggningar i områdena. I VA-planen finns sammanfattande information om respektive område.

I VA-planen finns också riktlinjer för utbyggnad av den allmänna VA-anläggningen, förslag till VA-försörjning i avvaktan på utbyggnad av allmän eller gemensam anläggning och planering för gemensamma VA-anläggningar.

Innehåll

1	Sammanfattning	3
2	Inledning och bakgrund	7
2.1	Revidering av VA-plan	7
	Textuppdateringar	7
	Omklassning av områden.....	7
3	Omvärldsfaktorer och kommunala mål	9
3.1	Lagkrav och villkor	9
3.2	Nationella och regionala miljömål	9
	Ingen övergödning (mål nr 7)	9
	Levande sjöar och vattendrag (mål nr 8).....	9
	Grundvatten av god kvalitet (mål nr 9).....	10
3.3	Kommunala mål och policys	10
3.4	Svensk vattenförvaltning	10
3.5	Baltic Sea Action Plan.....	11
3.6	Översiktsplan och planering enligt PBL.....	11
4	Framtida VA-försörjning utanför nuvarande verksamhetsområde	13
4.1	Metod för prioritering och val av områden	13
	Områden med behov av åtgärder	13
	Sammanvägning av behov och möjligheter	13
	Områdestyper och handlingsplaner.....	14
4.2	Utbyggnad av den allmänna VA-anläggningen	18
	Val av organisation och VA-teknisk lösning	18
	Principer för finansiering av utbyggnad.....	18
	VA-försörjning i avvaktan på utbyggnad av allmän eller gemensam anläggning.....	19
4.3	Områden som inte ska anslutas till den allmänna VA-anläggningen	20
	Enskilda anläggningar.....	20
	Områden med risk för VA-problem.....	21
4.4	Planering för gemensamma VA-anläggningar	21
	Allmänna förutsättningar	21
	Tekniska förutsättningar	22
	Gemensamhetsanläggning för vatten och avlopp.....	22
	Gemensam anläggning för bebyggelse inom en fastighet.....	24
	Kommunalt stöd för gemensamma VA-lösningar	25
5	Områdesbeskrivningar	26
5.1	Områden med behov enligt LAV 6§	26
	Norra Mälarstranden	26
5.2	Områden med stort behov och vissa möjligheter	29
5.3	Områden med stort behov och små möjligheter.....	29
	Kulinge (Nyhem, Tallåsen).....	29
	Rölen (Sandviksdalen)	30
	Alvik	31
5.4	Områden med stora möjligheter till anslutning	31
	Guttsta.....	31
	Himmata	32

Macksta.....	32
5.5 Områden med litet behov	32
5.6 Övriga punkter.....	32
Våsjö.....	32
Kolsva koloniområde.....	32
6 Planeringsstrategi	33
Prioritering:.....	33
7 Översiktskarta	33
Bilaga 1	1

2 Inledning och bakgrund

Köpings kommun har under 2009 och 2010 utarbetat en VA-plan för hela kommunen. Tyréns AB har som konsult medverkat vid framtagandet av VA-planen. Arbetet har genomförts stegvis och har i huvuddragen följt Rapport 2009:07 från Länsstyrelsen i Stockholms län, *Kommunal VA-planering – manual med tips och checklistor*. Under hösten 2009 utformades en VA-översikt, som ligger till grund för den fortsatta planeringen. Utifrån de frågor som bedömdes vara strategiska för kommunen utformades en VA-policy som antogs av kommunfullmäktige den 31 maj 2010. Den har i sin tur angett inriktningen i det fortsatta arbetet med VA-planen.

Syftet med att upprätta en kommunal VA-plan är att få en heltäckande långsiktig planering för vatten- och avloppsförsörjningen i kommunen både inom och utanför nuvarande verksamhetsområde. Planen ska täcka både försörjningen med vatten och lösningar för avlopp och särskilt fokus läggs på att hitta långsiktigt hållbara lösningar för kommunens tätbebyggda fritidshusområden.

Detta dokument innefattar planering för VA-försörjning utanför nuvarande verksamhetsområde. I många kommuner innefattar begreppet kommunal VA-planering även:

- Planering för underhåll, förnyelse och utveckling av den allmänna VA-anläggningen
- Vattenförsörjningsplan enligt miljömålen
- Dagvattenplan/dagvattenstrategi

Kommunens arbete med dessa frågor ingår inte i detta dokument.

Kommunens VA-grupp, bestående av representanter från miljökontoret, stadsarkitektkontoret och tekniska kontoret, ska sammanträda minst en gång per år för att göra en översyn av VA-planen, med eventuella uppdateringar. Däremellan sammankallas gruppen om något av kontoren ser ett behov av detta.

2.1 Revidering av VA-plan

Kommunfullmäktige antog VA-planen för Köpings kommun 2011-03-28. Hösten 2013 har VA-gruppen utarbetat ett förslag till revidering av denna VA-plan.

Textuppdateringar

Texten är uppdaterad med hänsyn till ny lagstiftning, förändringar i nationella och regionala miljömål, antagen översiktsplan och nya kommungemensamma mål. Förändringen är främst av redaktionell art och påverkar inte ställningstaganden och bedömningar som görs i planen.

Omklassning av områden

Områdena längs norra Mälarstranden, Stäudd, Galten, Bergudden, Bastviken, Lilla Sandviken, Dävö, Berghagen, Tavsta hage och Stora Aspholmen har i gällande VA-plan bedömts ha stort behov av åtgärder för en långsiktig VA-

försörjning och vissa möjligheter beträffande anslutning till allmän anläggning. Det togs inte då ställning till om områdena skulle klassas som områden där det enligt 6§ lagen om allmänna vattentjänster *med hänsyn till skyddet för människors hälsa eller miljön behöver ordnas vattenförsörjning eller avlopp i ett större sammanhang.*

Kommunens VA-grupp har under ett antal år arbetat för en lösning där kommunen bygger sjöförlagda ledningar från det allmänna ledningsnätet i Köping till vilka varje område erbjuds en frivillig anslutning via lokala ledningsnät enligt avtal. Efter många informationsmöten, dialoger, enkäter, utredningar och erbjudanden konstateras nu att intresset inte är tillräckligt stort för att en långsiktig lösning enligt skisserat ska vara möjlig att genomföra. Behovet kvarstår och av hänsyn till skyddet för människors hälsa och miljön behöver kommunen ta ett större ansvar för vattenförsörjning och avlopp. Områdena ligger intill Mälaren med risk för att utsläpp påverkar vattenkvaliteten. Tillstånd för nya enskilda avloppslösningar kan som regel inte medges. Bygglov hindras med hänsyn till bristande VA-situation. Slutsatsen blir därför att området idag omfattas av villkoren i 6§ lagen om allmänna vattentjänster och flyttas till denna kategori där följande gäller:

Om det med hänsyn till skyddet för människors hälsa eller miljön behöver ordnas vattenförsörjning eller avlopp i ett större sammanhang för en viss befintlig eller blivande bebyggelse, skall kommunen

- 1. bestämma det verksamhetsområde inom vilket vattentjänsten eller vattentjänsterna behöver ordnas, och*
- 2. se till att behovet snarast, och så länge behovet finns kvar, tillgodoses i verksamhetsområdet genom en allmän va- anläggning.*

För vissa av de övriga områdena föreslås en förändring enligt följande:

Våsjö tas helt bort med anledning av att området har beslutat bygga ett eget ledningsnät för vatten och avlopp som ansluter till det allmänna ledningsnätet vid Sundänge.

Kolsva koloniområde ligger inom vattenskyddsområde och på mark där stabiliteten inte är tillfredsställande. Det har därför befunnits olämpligt att utveckla med ledningar för avlopp. Området tas bort ur handlingsplanen.

Runnskär flyttas från områdestyp 4 till områdestyp 2. Detta innebär en förflyttning närmare ett ställningstagande om att LAV 6§ gäller. Det är ett ställningstagande för att starta en dialog och ge information till fastighetsägarna och ge högre prioritet till att utreda tekniska lösningar, kostnader och tidplan för anslutning respektive lokala lösningar. I planeringsstrategin prioriteras Runnskär som punkt 2.

Kulinge flyttas från områdestyp 2 till områdestyp 3 efter att en djupare värdering visat att möjligheterna till anslutning till allmänna ledningsnätet är mera begränsade än vad tidigare antagits.

3 Omvärldsfaktorer och kommunala mål

3.1 Lagkrav och villkor

De lagar som är viktiga i detta sammanhang är vattentjänstlagen, anläggningslagen, plan- och bygglagen och miljöbalken.

Enligt **Lagen om allmänna vattentjänster** (2006:412) är det kommunens skyldighet att ordna vattentjänster om det med hänsyn till skyddet för människors hälsa eller miljön behöver ordnas vattenförsörjning eller avlopp i ett större sammanhang för en viss befintlig eller blivande bebyggelse. Kommunen ska dels bestämma ett verksamhetsområde där vattentjänsterna behöver ordnas och dels se till att behovet tillgodoses genom en allmän VA-anläggning.

Enligt **Anläggningslagen** (1973:1149) kan gemensamhetsanläggning inrättas som är gemensam för flera fastigheter och som tillgodoser ändamål av stadigvarande betydelse för dem. Fråga om gemensamhetsanläggning prövas vid förrättning av Lantmäteriet.

Plan- och bygglagen, PBL (2010:900) innehåller ett antal verktyg för planering och byggande. Ett av de viktigaste är kommunens översiktsplan, som ska redovisa hur kommunen planerar att använda mark och vattenområden inom kommunen.

Miljöbalken (1998:808) fokuserar på ekologisk hållbarhet och har ett miljöskydds- och hälsoskyddsperspektiv.

Enligt PBL och miljöbalken har kommunerna via översiktsplaner, detaljplaner och områdesbestämmelser möjlighet att synliggöra vattenresurserna. Framtagandet av lokala och regionala vattenförsörjningsplaner är en viktig del i detta arbete. En kommunal VA-plan bidrar till att lyfta fram vattenfrågorna i planeringsarbetet.

3.2 Nationella och regionala miljömål

Riksdagen har antagit 16 miljö kvalitetsmål som ska fungera som riktlinjer för miljöarbetet på olika nivåer runt om i Sverige. De som direkt påverkar VA-försörjningen är ingen övergödning, levande sjöar och vattendrag och grundvatten av god kvalitet.

Nedan redovisas de miljö kvalitetsmål som berör VA-försörjningen.

Ingen övergödning (mål nr 7)

Nationella mål

Halterna av gödande ämnen i mark och vatten ska inte ha någon negativ inverkan på människors hälsa, förutsättningar för biologisk mångfald eller möjligheterna till allsidig användning av mark och vatten.

Levande sjöar och vattendrag (mål nr 8)

Nationella mål

Sjöar och vattendrag ska vara ekologiskt hållbara och deras variationsrika livsmiljöer ska bevaras. Naturlig produktionsförmåga, biologisk mångfald, kultur-

miljövärden samt landskapets ekologiska och vattenhushållande funktion ska bevaras, samtidigt som förutsättningar för friluftsliv värnas.

Grundvatten av god kvalitet (mål nr 9)

Nationella mål

Grundvattnet ska ge en säker och hållbar dricksvattenförsörjning samt bidra till en god livsmiljö för växter och djur i sjöar och vattendrag.

Kvaliteten på utströmmande grundvatten

Utströmmande grundvatten ska ha sådan kvalitet att det bidrar till en god livsmiljö för växter och djur i källor, sjöar, våtmarker, vattendrag och hav.

3.3 Kommunala mål och policys

I Köpings kommuns *Handlingsplan för miljöberedningen 2010* anges bland annat att kommunen ska minska sina utsläpp till luft, mark och vatten.

Miljönämnden har 2010-05-26 antagit en policy avseende bedömningsgrunder för skyddsnivåer. Hög skyddsnivå med avseende på fosfor gäller i princip i hela kommunen. Hög nivå för kväve ska gälla där det bedöms som tekniskt och ekonomiskt rimligt. Det kan t.ex. gälla gemensamhetsanläggningar i tätbebyggda områden. Hög skyddsnivå för hälsoskyddet ska gälla om avloppsvattnet kan befaras påverka vattenkvaliteten i badvatten och vattentäcker.

Vidare har kommunfullmäktige 2010-05-31 antagit en VA-policy som anger inriktningen för planering av vatten- och avloppsförsörjning i hela kommunen, både inom verksamhetsområdet för den allmänna VA-anläggningen och i områden med enskild VA-försörjning.

3.4 Svensk vattenförvaltning

År 2000 antog alla medlemsländer i EU det så kallade ramdirektivet för vatten vilket innebär en helhetssyn och systematiskt arbete för att bevara och förbättra Europas vatten. Direktivet omfattar både ytvatten och grundvatten och det övergripande målet är att ”uppnå god vattenstatus, så att en långsiktigt hållbar vattenkvalitet och vattenanvändning tryggas”. God status för ytvatten innebär god ekologisk status och god kemisk status. För grundvatten är begreppet god status indelat i god kvantitativ och god kvalitativ status.

I december 2009 har Sveriges fem vattendistrikt fastställt förvaltningsplan, åtgärdsprogram, miljökvalitetsnormer och miljökonsekvensbeskrivning. Dokumenten gäller för perioden 2010 – 2015. Målet är att alla vatten ska nå minst god status under perioden 2015-2027. I åtgärdsprogrammet, som riktar sig till kommuner och myndigheter, beskrivs de åtgärder som bedöms nödvändiga för att de beslutade miljökvalitetsnormerna ska uppnås i tid inom vattendistriktet.

Åtgärderna innebär dels att utveckla styrmedel, dels konkreta förbättringar av vattenmiljön. I åtgärdsprogrammet anges att kommunerna, i samverkan med länsstyrelserna, behöver utveckla VA-planer, särskilt i områden med vattenförekomster som inte uppnår, eller riskerar att inte uppnå, god ekologisk, kemisk och kvantitativ status.

Vidare behöver kommunerna ha vattenskydd och föreskrifter för vattentäkter för såväl nuvarande som framtida behov. I den kommunala tillsynen ska verksamheter som kan ha en inverkan på vattenmiljön i områden med vattenförekomster som inte uppnår, eller riskerar att inte uppnå, god ekologisk status prioriteras.

När det gäller enskilda avlopp kommer reningskraven att öka och kommunen behöver ställa krav på hög skyddsnivå i de fall de påverkar en vattenförekomst som inte uppnår, eller riskerar att inte uppnå, god ekologisk status eller god kemisk status. Det förväntas bli ökade krav på rening av kommunalt avloppsvatten (spillvatten, bräddvatten och dagvatten).

3.5 Baltic Sea Action Plan

Sverige och de andra länderna med avrinning till Östersjön kom i november 2008 överens om en aktionsplan för Östersjön, Baltic Sea Action Plan (BSAP). Målet är att nå god status i Östersjön till 2021. Enligt aktionsplanen skulle nationella genomförandeplaner tas fram till år 2010. Ett större revideringsbeslut är nu på gång för HELCOM/BSAP och det återstår att se vad det kommer att innebära för Sverige.

3.6 Översiktsplan och planering enligt PBL

Enligt plan- och bygglagen (PBL) ska alla kommuner ha en aktuell översiktsplan som omfattar hela kommunens yta. Översiktsplanen redovisar den politiska viljeinriktningen när det gäller användning av mark, vatten och byggandet i kommunen. Översiktsplanen är ett viktigt instrument för att samordna statliga och kommunala intressen i den fysiska planeringen. Arbetet med en ny översiktsplan för Köpings kommun färdigställdes 2012. Översiktsplanens tidshorisont avser de kommande åren fram till 2025.

Med ökad användning av fritidshusen och en utveckling mot alltfler hus som övergår till att bli permanentbostäder har frågorna om nuvarande och framtida VA-försörjning och byggrätternas storlek aktualiserats i flera områden. Vid nybyggnader utanför planlagt område prövas om platsen är lämplig för tänkt ändamål. Prövningen kan antingen ske genom förhandsbesked eller via detaljplan beroende på exploateringens storlek och komplexitet. Under förutsättning att vatten och avlopp kan ges en för området gemensam och långsiktigt hållbar lösning ska kommunen positivt pröva planändring i befintliga fritidshusområden som underlättar för permanentboende.

Lämpligheten för nybyggnad av permanentbebyggelse utanför planlagt område kan i vissa fall prövas genom förhandsbesked enligt byggnadsnämndens riktlinjer (BN 2009-06-17 § 67). Till grund för prövningen ska finnas en planutredning. För 3-5 stycken enbostadshus ska planutredningen visa tänkta tomter, tillfartsvägar, vatten- och avloppsförsörjning och eventuella behov av gemensamma anordningar. För exploateringar med 6-9 stycken enbostadshus prövas förhandsbesked där tillfartsväg är klarlagd och vatten- och avlopp kan kopplas till det kommunala VA-nätet.

4 Framtida VA-försörjning utanför nuvarande verksamhetsområde

4.1 Metod för prioritering och val av områden

Områden med behov av åtgärder

Behovet av gemensamma åtgärder för en långsiktigt hållbar VA-försörjning utanför VA-verksamhetsområdet kan vara stort, särskilt områden med tätare bebyggelse, t ex fritidshusområden. Behovet styrs av främst av miljö- och hälsoskäl.

Många av fritidshusområdena planerades på 1950- och 60-talet och ursprungstanken var enkel standard med torra toalettlösningar och avsaknad av rinnande vatten i husen. De tidiga avloppen från 1970- och 80-talet är oftast enkla i form av t ex stenkistor och resorptionsanläggningar. Dessa äldre avloppsanordningar är anpassade för att ta emot små vattenmängder sommartid och kraven på rening var lägre än dagens krav. Med ökad va-standard som t ex installation av dusch och tvättmaskin samt större grad av nyttjande av fastigheterna har belastningen på dessa avloppsanläggningar ökat och i och med detta ökar också utsläppet av föroreningar. En av de faktorer som avgör behovet av gemensamma lösningar är hur långt denna utveckling har gått i området och vilka avloppslösningar som finns och hur kapaciteten ser ut hos de gamla anläggningarna.

Behovet beror även av vilka önskemål det finns från de boende i området och från kommunen för framtida utveckling av bostäderna. Dessa behov kan också vara möjligheter, att skapa förutsättningar för gemensamma VA-lösningar inom ett område och en utveckling av området.

I många av områdena önskar fastighetsägarna en utökad standard eller större bostadsyta som möjliggör ett ökat utnyttjande av fritidshuset eller för att utgöra ett permanentboende. En sådan utveckling ställer oftast krav på att enkla anordningar för vatten och avlopp ersätts med en hållbar VA-lösning. Ny bebyggelse är också beroende av möjligheten för hållbar VA-försörjning, särskilt i sjönära lägen. När VA-försörjningen kan lösas finns förutsättningar för planändringar som kan medge utökade byggrätter inom befintliga fritidshusområden samt detaljplanering för nyexploatering.

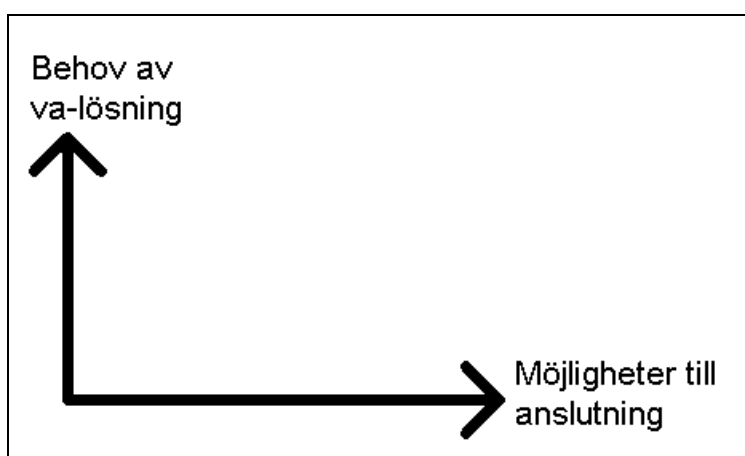
Sammanvägning av behov och möjligheter

Prioritering och val av områden för utbyggnad av allmän VA-försörjning görs genom en sammanvägning av behov och möjligheter. Med behov avses behov av gemensamma åtgärder för en långsiktigt hållbar VA-försörjning. Det kan tillgodos genom gemensamma anläggningar eller anslutning till den allmänna anläggningen. *Behoven* styrs av miljö- och hälsoskäl och förutsättningarna för långsiktigt hållbara enskilda lösningar. Viktiga faktorer är:

- Naturens förutsättningar för vattenförsörjning inom området
- Naturens känslighet för utsläpp av föroreningar från avlopp

-
- Risk för försämring av avloppssituationen på grund av ökad belastning och åldrande avloppsanläggningar
 - Önskemål om boendestandard
 - Fastighetsägarnas och kommunens planer på förändring av området

Med *möjligheter* avses möjligheter att ansluta fastigheterna till den befintliga allmänna VA-anläggningen. I praktiken styrs detta till största delen av områdets storlek och avståndet till anläggningen. Anslutning till det befintliga VA-systemet kommer främst att kunna ske i närheten av befintliga verksamhetsområden och längs befintliga överföringsledningar. En planerad exploatering eller befintlig sammanhållen bebyggelse som utvecklas kan också innebära en möjlighet att skapa en gemensam anläggning som i sin tur är ansluten till den allmänna VA-anläggningen.

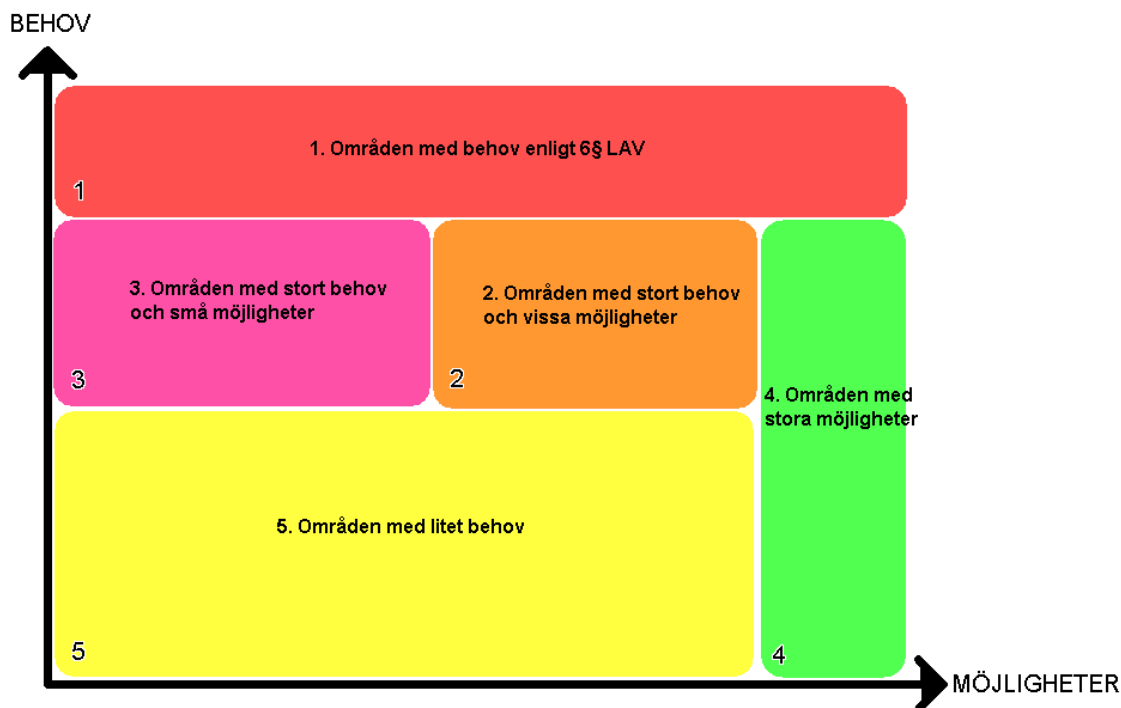

Figur 1: Sammanvägning av behov och möjligheter

Områdestyper och handlingsplaner

I detta avsnitt redovisas en indelning i fem områdestyper utifrån behov av VA-lösning och möjlighet att ansluta området till den allmänna VA-anläggningen. För varje områdestyp presenteras en kortfattad principiell handlingsplan. Den kan fungera som vägledning men behöver givetvis anpassas till förhållandena i det aktuella området.

Det är viktigt att påbörja en dialog med berörda fastighetsägare i ett tidigt skede, innan kommunens tjänstemän kommit fram till en bestämd uppfattning om vilka lösningar som är mest lämpliga. Fastighetsägarnas intresse, engagemang och egna uppfattningar om situationen är ett viktigt underlag för att bedöma behov och möjligheter, och kan därmed påverka klassningen av ett område.

Figur 2: Indelning i fem områdestyper utifrån behov och möjligheter

Typ 1. Områden med behov enligt LAV 6§

Områden där det enligt lagen om allmänna vattentjänster 6§ med hänsyn till skyddet för människors hälsa eller miljön behöver ordnas vattenförsörjning eller avlopp i ett större sammanhang. I dessa områden kan inte en långsiktigt hållbar VA-försörjning ordnas genom enskilda anläggningar eller lokala gemensamma anläggningar.

Handlingsplan:

Här finns det inga alternativ. Oberoende av möjligheterna är kommunen skyldig att inrätta verksamhetsområde för vatten och/eller avlopp och se till att behovet tillgodoses genom en allmän anläggning.

Beslut om verksamhetsområde ska fattas och en allmän VA-anläggning byggas med eller utan anslutning till den befintliga VA-anläggningen. En nära dialog bör föras med berörda fastighetsägare för att underlätta för dem och skapa så goda förutsättningar som möjligt för utbyggnaden. I VA-Forsk Rapport 1997:2 "Aktivt stöd till fastighetsägare vid nybyggnad av VA-nät" ges exempel på åtgärder som kan bidra till att underlätta arbetet, både för kommunen och för fastighetsägarna. Om särtaxa (se avsnittet "Principer för finansiering av utbyggnad" nedan) kan bli aktuellt, ska berörda fastighetsägare förvarnas om detta i så tidigt skede som möjligt.

- Området identifieras i VA-planen som område typ 1
- information till fastighetsägare
- Utredning om teknisk lösning, kostnader och tidplan
- Beslut i kommunfullmäktige om verksamhetsområde och ev. särtaxa
- Beslut om budget
- Genomförande enligt VA-avdelningens rutiner

Typ 2. Områden med stort behov och vissa möjligheter

Områden där det finns ett stort behov av åtgärder för en långsiktigt hållbar VA-försörjning och där det finns vissa möjligheter att ansluta fastigheterna till den befintliga VA-anläggningen. Hit hör också områden med planer på exploatering eller utveckling av befintliga bebyggelseområden, som kan ge möjligheter till gemensamma anläggningar som i sin tur ansluts till den allmänna VA-anläggningen. Anslutning kan ske genom avtal eller utvidgning av verksamhetsområde.

Handlingsplan:

Det är viktigt att kunna ta ställning till om området inom VA-planens tidshorisont ska anslutas till den befintliga VA-anläggningen. Som underlag görs en utredning om teknisk lösning, kostnader och tidplan både för anslutning och för andra alternativ. Berörda fastighetsägares synpunkter är en viktig del av underlaget. Alternativet att inrätta ett nytt verksamhetsområde utan anslutning till den befintliga VA-anläggningen (en "verksamhetsö" som Himmeta, Odensvi och Kölsta) bör undvikas. Om möjlighet till anslutning saknas förs området till typ 3.

Om särtaxa kan bli aktuellt vid anslutning med verksamhetsområde ska fastighetsägarna förvarnas om detta i så tidigt skede som möjligt.

- Området identifieras i VA-planen som område typ 2
- Information till fastighetsägare
- Utredning om teknisk lösning, kostnader och tidplan för anslutning respektive lokala lösningar
- Ställningstagande för anslutning med verksamhetsområde, anslutning med avtal eller lokala lösningar
- Vid anslutning med verksamhetsområde, följ handlingsplan för område typ 1
- Vid anslutning med avtal tecknas avtalet med fastighetsägare alternativt samfällighetsförening
- Vid avtalsanslutning med samfällighetsförening erbjuder kommunen stöd och rådgivning till fastighetsägarna i utrednings- och planeringsskedet.
- Vid lokala lösningar, klassas området som typ 3
- Vid tillståndsprovning för enskilda anläggningar tillämpas särskilda bedömningsgrunder för typ 2- och typ 3-områden.

Typ 3. Områden med stort behov och små möjligheter

Områden där det finns ett stort behov av åtgärder för en långsiktigt hållbar VA-försörjning men där anslutning till den befintliga VA-anläggningen inte bedöms vara realistisk inom VA-planens tidshorisont.

Handlingsplan:

Alternativet måste i dessa områden utredas med fokus på lokala VA-lösningar i form av gemensamma anläggningar. Dialog förs med berörda fastighetsägare, där de erbjuds stöd i form av rådgivning och hjälp till inbördes samordning. Om VA-situationen inte kan ordnas med en hållbar lösning finns risk att området utvecklas till typ 1.

-
- Området identifieras i VA-planen som område typ 3
 - Information till fastighetsägare
 - Utredning om teknisk lösning, kostnader, organisation och tidplan för gemensam VA-lösning
 - Rådgivning och stöd till berörda fastighetsägare under utrednings- och planeringskedet.
 - Vid tillståndsprövning för enskilda anläggningar tillämpas särskilda bedömningsgrunder för typ 2- och typ 3-områden.
 - Kontinuerlig uppföljning i kommunens VA-planeringsgrupp för att uppmärksamma om området utvecklas i riktning mot typ 1.

Typ 4. Områden med stora möjligheter till anslutning

Område nära den befintliga VA-anläggningen eller nära överföringsledning, där det finns möjlighet till anslutning utan större investeringar. Behovet av åtgärder varierar från obefintliga till stora. För enstaka fastigheter som haft behov har som regel anslutning redan skett. För grupper av fastigheter behöver dock anslutningen samordnas.

Handlingsplan:

Planering sker för att ansluta enstaka fastigheter eller grupper av fastigheter, där det finns behov. Det sker i normalfallet genom utvidgning av verksamhetsområdet men kan också ske genom avtal. För dessa områden förutsätts att särtaxa inte är aktuell.

- Området identifieras i VA-planen som område typ 4
- För grupper av fastigheter med behov av åtgärder för VA-försörjning förs dialog med berörda fastighetsägare
- Utredning om kostnader och tidplan och behov av samordning med fler fastigheter
- För övriga fastigheter avvaktas förfrågan från fastighetsägare om anslutning
- Vid anslutning, följ handlingsplan för område typ 1

Typ 5. Områden med litet behov

Områden där det inte finns behov av åtgärder för VA-försörjningen eller där åtgärder inom en eller ett fåtal fastigheter är tillräckligt.

Handlingsplan:

Här sker planering för fortsatt försörjning genom enskilda VA-anläggningar och en fungerande tillsyn

- Beredskap för att identifiera områden med risk för VA-problem
- Årlig genomgång av eventuella förändringar av behovet.
- Om områden med stort behov identifieras klassas de till respektive typområde (2-3).

4.2 Utbyggnad av den allmänna VA-anläggningen

Val av organisation och VA-teknisk lösning

Det är viktigt att klargöra skillnaden mellan att utvidga verksamhetsområdet för den allmänna VA-anläggningen och att fysiskt ansluta vissa fastigheter till den befintliga allmänna VA-anläggningen.

För områden typ 1, där det finns behov av VA-försörjning i ett större sammanhang enligt LAV 6§, har kommunen inte något val. Om det inte är tekniskt och ekonomiskt rimligt att ansluta fastigheterna till den befintliga VA-anläggningen, ska kommunen ändå inrätta ett verksamhetsområde och tillskapa en lokal allmän VA-anläggning i området.

Om en anslutning till den befintliga VA-anläggningen bedöms vara den bästa lösningen, kan detta tillämpas även för andra områden än typ 1. Normalt är det lämpligt att kommunen utvidgar VA-verksamhetsområdet, men i vissa fall kan det vara aktuellt att ansluta fastigheter individuellt eller gruppvis med avtal. Villkoren för sådana avtal regleras inte i Vattentjänstlagen och ingår inte heller i kommunens VA-taxa. Förslag till standardavtal finns i Svenskt Vattens publikation P89 *Avtalsförslag inom VA-områden*.

Principer för finansiering av utbyggnad

Investeringar i samband med utbyggnad av den allmänna VA-anläggningen belastar VA-verksamhetens årliga resultat i form av kapitaltjänstkostnader. Kostnaderna ska täckas genom anläggningsavgifter som tillgodoräknas resultatet. 10 % av anläggningsavgiften bokförs som intäkt det aktuella året och resterande 90 % periodiseras över 42 år. Anläggningsavgiften ska i normalfallet täcka de genomsnittliga investeringskostnaderna för att ansluta en ny fastighet samt lämna ett rimligt bidrag till tidigare gjorda investeringar, som är en förutsättning för den nya anslutningen. Vad som är ett ”rimligt bidrag” kan vara svårt att bedöma och varierar beroende på fastighetens läge och tiden som gått sedan de tidigare investeringarna gjordes.

Anläggningsavgifterna i Köpings kommun är låga och bedöms inte lämna något bidrag till tidigare gjorda investeringar. De täcker på sin höjd kostnaderna vid utbyggnad i närheten av den befintliga VA-anläggningen. Anläggningsavgifterna planeras att ses över.

Anläggningsavgiften för bostadsfastigheter består av:

- Servisavgift
- Förbindelsepunktsavgift
- Tomtyteavgift
- Bostadsenhetsavgift

Avgiftens storlek beror på tomtytans storlek och på vilka vattentjänster (vatten, spillvatten, dagvatten) som är aktuella. För en småhusfastighet utan dagvatten och med en tomtyta på 800 m² är avgiften 72 050 kr inklusive moms (alla avgifter och

kostnader i VA-planen anges inklusive moms för att de ska bli jämförbara med privatpersoners kostnader). För en tomtyta på 1 200 m² är avgiften 79 750 kr och för 1 500 m² är avgiften 85 000 kr. Angivna avgifter avser 2013-års VA-taxa.

Enligt Vattentjänstlagen 31§ ska hänsyn tas till stora skillnader i kostnader när avgiften bestäms för fastigheterna i ett område:

Om vattentjänsterna för en viss eller vissa fastigheter på grund av särskilda omständigheter medför kostnader som i beaktansvärd omfattning avviker från andra fastigheter i verksamhetsområdet, skall avgifterna bestämmas med hänsyn till skillnaderna.

I Köping är detta aktuellt vid utbyggnad som innebär stora investeringar i överföringsledningar på grund av avståndet till den befintliga VA-anläggningen. Vid utbyggnad av VA-anläggningen i Sundänge utformades därför en så kallad sär-taxa, där servisavgiften och tomtyteavgiften är förhöjd jämfört med normaltaxa. Detta är naturligt eftersom just dessa två avgifter är närmast förknippade med investeringskostnaderna för att ansluta fastigheterna i ett område. För en småhusfastighet i Sundänge blev avgiften med de tre exemplen 108 875, 120 375 respektive 129 000 kr beroende på tomtyta, vilket motsvarar ca 50 % högre avgift än normaltaxan. Avgiften överklagades av fastighetsägare till Statens VA-nämnd, som dock lämnade fastighetsägarnas yrkanden utan bifall (ärende nr va 135/08).

För att genomföra utbyggnader enligt VA-planen kan det i framtiden bli nödvändigt att göra större investeringar per fastighet än i Sundänge, och därmed kan en ännu högre anläggningsavgift vara motiverad. En anläggningsavgift i intervallet 75-100% högre än normaltaxan kan för många fastighetsägare uppfattas som hög men är ändå måttlig i förhållande till vad som förekommer i andra kommuner där utbyggnad med långa överföringsledningar är vanligt.

Om tillämpning av sär-taxa blir vanligt bör en höjning av normaltaxan övervägas, eftersom den då inte längre är representativ för kommunen. Detta skulle medföra att skillnaden mellan normaltaxa och sär-taxa skulle minska.

Vid anslutning av en fastighet eller en gemensam anläggning utanför verksamhetsområdet kan inte kommunens VA-taxa tillämpas. Avgiften regleras i avtal och ska bestämmas utifrån samma principer som anläggningsavgiften i VA-taxan. Hänsyn ska tas till att kommunen har lägre investeringskostnader i de fall det lokala ledningsnätet byggs ut av en samfällighetsförening. Ett visst bidrag till kommunens tidigare investeringar är dock rimligt. Avgiften bör inte vara lägre än bostadsenhetsavgiften, som återspeglar nyttan av att ha tillgång till den allmänna VA-anläggningen.

VA-försörjning i avvaktan på utbyggnad av allmän eller gemensam anläggning

I områden där planering för gemensamma VA-lösningar har påbörjats tillåts inga nya enskilda lösningar som kan påverka framtida möjligheter för hela området att lösa sina vatten- och avloppsfrågor på ett långsiktigt hållbart sätt. I avvaktan på

gemensam lösning hänvisas därför till enklare VA-lösningar i form av torrtoalett och avsaknad av indraget vatten.

4.3 Områden som inte ska anslutas till den allmänna VA-anläggningen

Enskilda anläggningar

För områden där anslutning inte är möjlig till en rimlig kostnad under planeringshorisonten och där det inte finns behov av vattenförsörjning eller avlopp i ett större sammanhang enligt lagen om allmänna vattentjänster 6§, kommer VA-försörjningen även fortsättningsvis att ske genom enskilda VA-anläggningar.

Tillstånd för enskilda anläggningar

Miljö- och byggnadsnämndens uppgift som tillståndsmyndighet är att pröva ansökningar om tillstånd till enskilda avloppsanläggningar enligt miljöbalkens regler. Avloppslösningar ska långsiktigt ge en god rening av näringsämnen, syretärande ämnen och smittämnen. Avloppen får inte förorena nuvarande dricksvattentäkter eller vattenresurser som kan täcka kommande behov av dricksvatten. Det får inte förorena ytvatten och det får inte förorsaka andra olägenheter som t ex lukt.

Enligt miljönämndens policy avseende bedömningsgrunder för skyddsnivåer ska hög skyddsnivå med avseende på fosfor tillämpas i princip i hela kommunen. Hög nivå för kväve ska gälla där det bedöms som tekniskt och ekonomiskt rimligt. Det kan t.ex. gälla gemensamhetsanläggningar i tätbebyggda områden. Hög skyddsnivå för hälsoskyddet ska gälla om avloppsvattnet kan befaras påverka vattenkvalitén i badvatten och vattentäkter.

Vid miljö- och byggnadsnämndens prövning ska vägas in inte bara den enskilda fastighetens möjlighet att lösa sina vatten- och avloppsfrågor utan även hur en sådan lösning kan påverka hela områdets möjligheter att lösa dessa frågor på ett långsiktigt hållbart sätt. Där det bedöms finnas risk för förorening av dricksvatten eller andra miljö- och hälsoproblem tillåts inga nya enskilda avlopp.

Enskilda vattentäkter är inte tillstånds- eller anmälningspliktiga.

Särskilda bedömningsgrunder för typ 2- och typ 3-områden som inte ska anslutas till den allmänna va-anläggningen

Inom områden med tätare bebyggelse är det svårt att erhålla de skyddsavstånd mellan avloppsanläggningar och vattentäkter som krävs för att undvika förorening av dricksvatten. För en bedömning av vilka skyddsavstånd som krävs behövs detaljerad information om hur mark- och grundvattenförhållandena ser ut i området. Denna information finns inte hos miljökontoret och ett sådant underlag skulle krävas av den sökande i ett tillståndsärende. Expertis kan därmed behöva anlitas av den sökande för att göra hydrogeologisk utredning.

Vid tillståndsprövning för enskild anläggning ska bedömningen grundas på en helhetssyn avseende hela området, dvs. inte enbart utifrån den enskilda fastigheten utan även avseende konsekvenserna för hela områdets framtida möjligheter att lösa vatten- och avloppsfrågor på ett långsiktigt hållbart sätt.

Där det bedöms finnas risk för t ex förorening av dricksvatten eller där enskilda lösningar kan hindra framtida möjligheter för hela området att lösa sina vatten- och avloppsfrågor på ett långsiktigt hållbart sätt kan ansökan om enskilt avlopp avslås.

Dessa bedömningsgrunder är till för att förhindra att ett område utvecklas till områdestyp 1 (områden med behov enligt lagen om allmänna vattentjänster 6§). Kraven kan medföra att en gemensam VA-lösning i många fall är ett nödvändigt alternativ till en anläggning för varje fastighet.

Tillsyn samt åtgärder vid bristfälliga enskilda anläggningar

Genom miljö- och byggnadsnämndens tillsyn kan utsläpp av avloppsvatten förbjudas om reningen i de enskilda avloppsanläggningarna inte uppnår dagens krav eller om det finns risker för människors hälsa eller miljön.

Områden med risk för VA-problem

Förvaltningarna samarbetar i kommunens VA-grupp som består av representanter från miljökontoret, stadsarkitektkontoret och tekniska kontoret. Inkomna VA-ärenden där risk för VA-problem kan uppstå diskuteras löpande.

Respektive förvaltning ska uppmärksamma utvecklingen inom sitt ansvarsområde för att i god tid identifiera eventuella problemområden för hantering i VA-gruppen.

4.4 Planering för gemensamma VA-anläggningar

Allmänna förutsättningar

Med en gemensam VA-lösning avses enskild anläggning som försörjer ett flertal fastigheter inom ett område, alternativt ett antal hus inom en och samma fastighet t ex fritidshus på ofri grund.

En gemensam VA-lösning ska vara långsiktigt hållbar, både socialt, ekonomiskt och miljömässigt, samt i ett tekniskt och organisatoriskt/juridiskt perspektiv. När det är fråga om en anläggning som är gemensam för ett större antal fastigheter är det lämpligast att bilda en gemensamhetsanläggning. Det finns andra möjligheter, t ex ekonomisk förening, men de ger inte samma fastighetsrättsliga och ekonomiska fördelar och långsiktighet. En viktig förutsättning är att det finns en grupp fastighetsägare som är intresserade, drivande och kan ta ansvar för det inledande arbetet med att utreda en lämplig VA-lösning.

Miljö- och byggnadsnämnden kan inte förelägga fastighetsägarna i ett område att bilda en gemensamhetsanläggning för avloppet även om det bedöms finnas behov av detta. Miljöbalkens regler stödjer inte detta.

En annan förutsättning är att det är ekonomiskt fördelaktigt med en gemensam VA-lösning, jämfört med alternativen dvs. kommunalt verksamhetsområde med eventuell sär taxa eller helt enskild anläggning. Även andra incitament påverkar fastighetsägarnas intresse, t ex planläggning och ökad byggrätt.

När det är fråga om en gemensam VA-lösning inom en och samma fastighet med flera byggnader är det tekniska utförandet detsamma, men de organisatoriska och ekonomiska förutsättningarna är annorlunda. Bl. a. är en gemensamhetsanläggning enligt anläggningslagen inte tillämpbar.

Tekniska förutsättningar

Den gemensamma anläggningen består av ett lokalt ledningsnät inom området, som ansluts till respektive fastighet eller byggnad samt anslutning för vattenförsörjning och avloppshantering. Anläggningen kan inkludera såväl vattentäkt som reningsanläggning, men det lokala nätet kan också anslutas till en annan anläggning för vattenförsörjning och/eller avloppsrening, t ex den kommunala anläggningen genom avtal.

Det måste utredas vilka tekniska lösningar som är möjliga utifrån områdets läge och de naturgivna och miljömässiga förutsättningarna, samt vilken som är mest hållbar tekniskt och ekonomiskt. Dimensioneringen bör beräknas efter framtida behov. Om man på sikt ser ett alternativ med ett kommunalt övertagande av anläggningen bör kommunens krav på standard och utförande uppfyllas redan från början.

Vid en anslutning genom avtal till det kommunala nätet för vatten och/eller avlopp krävs en överföringsledning och det är viktigt att det tydligt framgår vad som ingår i den enskilda anläggningen och vad som ingår i den allmänna.

Gemensamhetsanläggning för vatten och avlopp

Organisatoriska förutsättningar

En gemensamhetsanläggning (GA) bildas genom lantmäteriförrättning enligt anläggningslagen. Därigenom finns ett tydligt regelverk för bildande, deltagande, fördelning av kostnader samt för ändrade förhållanden.

Vid anläggningsförrättningen fastställs bl. a följande:

- *Anläggningens ändamål, omfattning och utrymme.*
Det är av vikt att avgränsningen mellan vad som ingår i gemensamhetsanläggningen och vad som tillhör den enskilda fastighetsägaren är tydlig. Det bör också anges om det ska vara förenligt med ändamålet att ingå avtal med kommunen om anslutning till den allmänna VA-anläggningen. Upplåtelse av mark för anläggningen ingår i beslutet.
- *Vilka fastigheter som ska delta i gemensamhetsanläggningen.*
Deltagandet är fastighetsrättsligt kopplat till fastigheten, oberoende av ägarförhållande och sker i enlighet med det villkor anläggningslagen anger. Ett deltagande i gemensamhetsanläggningen förutsätts i första hand ske på frivillig grund. Vissa förutsättningar kan dock ge möjlighet att besluta om deltagande mot fastighetsägarens vilja.
- *Hantering av ändrade förhållanden.*
Vilka ändringar av andelstal samt inträde för ytterligare fastigheter som ska hanteras inom föreningen genom överenskommelser, utan förrättning.

Även förvaltningen regleras i lag genom lagen om förvaltning av samfälligheter. I samband med bildande av GA bildas även samfällighetsföreningen. I många fall finns redan en samfällighetsförening i området, som t ex förvaltar vägar mm i området. Den befintliga föreningen kan förvalta även gemensamhetsanläggning för en gemensam VA-anläggning.

Ekonomiska förutsättningar

De ekonomiska förutsättningarna är beroende av kostnaderna för utförande och drift, och hur de kan finansieras.

Vid anläggningsförrättningen fastställs bl. a följande:

- *Fördelning av kostnader, andelstal för utförande*
Med hänsyn till fastighetens nytta av anläggningen.
- *Fördelning av kostnader, andelstal för drift.*
Med hänsyn till fastighetens användning av anläggningen
- *Om att kostnaderna för drift i första hand ska fördelas genom uttag av brukningsavgifter.*
En förutsättning är då att det finns en mätare vid varje fastighet.
- *Principer för inträdesavgift för nytillkommande fastigheter.*
- *Eventuell avsättning till underhållsfond*

Kostnaderna för anläggningens utförande finansieras genom att samfällighetsföreningen uttaxerar medel från medlemmarna i enlighet med fastställda andelstal. Föreningen kan även finansiera utbyggnaden helt eller delvis genom lånade medel. En samfällighetsförening har särskild förmånsrätt på fordran på belopp som uttaxerats. Till följd av förmånsrätten kan en samfällighetsförening uppta lån utan särskild säkerhet. Fastighet som ansluter sig vid ett senare tillfälle får betala en inträdes-/anslutningsavgift som motsvarar fastighetens andel av kostnaderna för anläggningens utförande. När ytterligare fastigheter ansluter sig kan låneskulden successivt amorteras.

Till kostnaderna för utförande räknas själva utbyggnaden av anläggningen, inkl projektering, upphandling, bygg- och projektledning samt eventuell ersättning för upplåtelse av mark. Vid anslutning till den kommunala VA-anläggningen tillkommer anläggningsavgift och eventuell kostnad för överföringsledning.

Därutöver tillkommer förrättningskostnaderna som ska fördelas mellan de deltagande fastigheterna efter vad som är skäligt. Fördelningen bestäms vid förrättningen, av lantmäterimyndigheten eller enligt överenskommelse mellan fastighetsägarna. Förrättningskostnaderna kan minimeras genom förberedelser och överenskommelser.

Kostnaderna för drift och underhåll finansieras via uttaxering från medlemmarna enligt fastställt andelstal för anläggningens drift och/eller genom uttag av avgifter för anläggningens utnyttjande. Driftskostnaderna består av administration, förbrukning, löpande underhåll, förnyelse av anläggningen mm. Vid anslutning till den allmänna anläggningen betalas brukningsavgifter enligt avtal med kommunen.

Samtliga kostnader ska beräknas utifrån förutsättningen att alla fastigheter deltar i gemensamhetsanläggningen. Utifrån det beräknas sedan hur finansieringen ska ske över tiden fördelat på lån och uttaxering från deltagande fastigheter, samt nivån på inträdesavgift för senare anslutningar.

Kostnaden per fastighet vid 100 % anslutning jämförs med kostnaden för alternativ VA-försörjning. Den ekonomiska brytpunkten mellan antal anslutna respektive anläggnings- och driftskostnader är avgörande för genomförbarheten.

Gemensam anläggning för bebyggelse inom en fastighet

Organisatoriska förutsättningar

När det är fråga om en fastighet med flera byggnader på ofri grund kan fastighetsägaren (en eller flera personer, eller en förening) ansvara för utbyggnad av VA-anläggning och VA-försörjningen inom fastigheten. Anläggningen blir då fast egendom som tillhör till fastigheten och är helt och hållet fastighetsägarens ansvar och egendom.

En gemensam VA-anläggning kan även ordnas av en sammanslutning av arrendatorerna inom fastigheten. Sammanslutningen kan organiseras som en ekonomisk förening och deltagandet sker helt på frivillig grund. Medlemmar i den ekonomiska föreningen är arrendatorerna, dvs. någon koppling till arrendestället kan inte göras. Medlemmarna fattar beslut om bildande, antar stadgar och väljer en styrelse som företräder föreningen mot tredje man. Anläggningen kommer i detta fall att ägas av den ekonomiska föreningen, och rättigheten att anlägga ett ledningsnät m.m. inom fastigheten kan endast utgöra en nyttjanderätt enligt avtal med fastighetsägaren.

Ekonomiska förutsättningar

I det fall fastighetsägaren ansvarar för utbyggnad och drift av den gemensamma VA-anläggningen ansvarar denne för finansieringen och får sedan i andra hand ta ut avgifter från arrendatorerna.

Avgiften för anslutning till anläggningen kan utgöra del av arrendeavgiften, eller utgöra ett separat avtal om nyttjande. Ett alternativ kan vara en "pantlösning". Den som arrenderar betalar en insats och får tillbaka insatsen vid eventuellt ägarbyte. Avgiftens storlek är beroende av kostnaderna, avskrivningstiden och fastighetsägarens möjligheter till finansiering av investeringen. Brukningsavgifter kan ingå eller debiteras separat beroende på hur anläggningen och avtalet utformas.

Om en ekonomisk förening bildas är det föreningens medlemmar som beslutar om fördelning av kostnader, insatser och brukningsavgifter. Insatser och finansiering över tiden etc. kan beräknas på motsvarande sätt som för gemensamhetsanläggningar. Föreningen är en juridisk person som kan ingå avtal och ta lån. Det kan dock vara svårigheter att uppta lån eftersom medlemmarna inte är personligt betalningsansvariga för föreningens skulder, utöver insatsen, och kan därmed få problem att ställa säkerhet för lånet.

Kommunalt stöd för gemensamma VA-lösningar

I områden där en gemensam VA-lösning kan vara ett långsiktigt hållbart alternativ erbjuder kommunen stöd och rådgivning till berörda fastighetsägare under utrednings- och planeringsskedet i enlighet med kommunens VA-policy

Stödet kan omfatta:

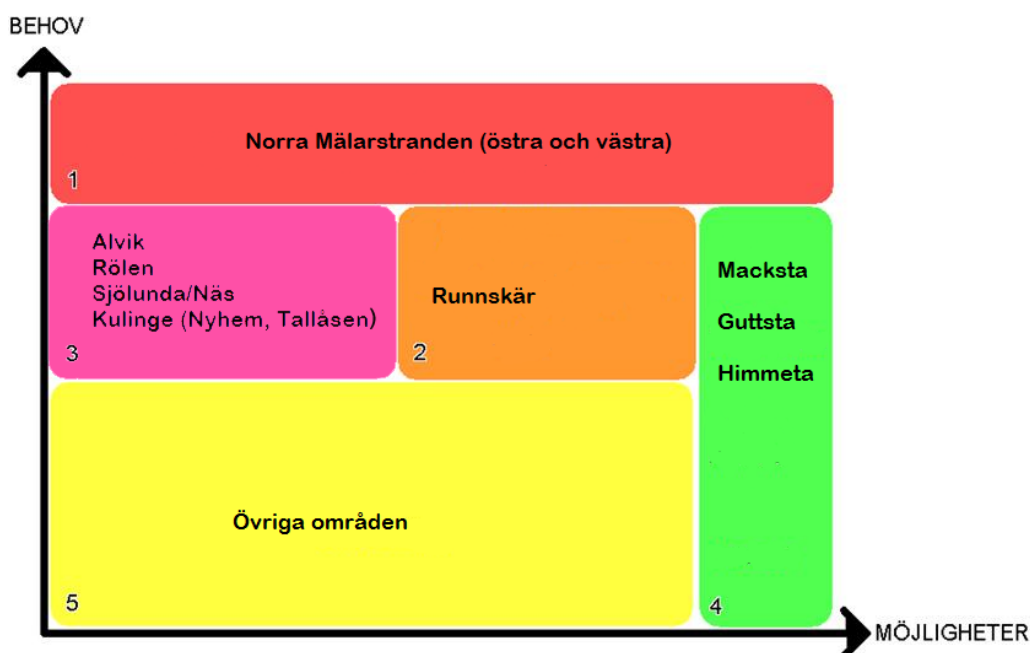
- *Övergripande teknisk bedömning*
- *Övergripande kostnadsberäkning*
- *Information*
- *Handlingsplaner*
- *Löpande rådgivning efter behov.*

Kommunens insatser finansieras via va-verksamheten för områdestyp 1, 2 och 4. För områdestyp 3 och 5 finansieras kommunens insatser genom skattemedel eller externa bidrag.

Fastighetsägarna i ett område bildar en arbetsgrupp och utser kontaktpersoner, och kontaktar kommunens VA-grupp för att komma igång med processen.

5 Områdesbeskrivningar

I detta kapitel återfinns en kort beskrivning av de områden utanför kommunens VA-verksamhetsområde som är aktuella i VA-planen. Beskrivningarna omfattar samtliga områden som nämns i Länsstyrelsens rapport 2009:23 *Allmänna vattentjänster, Ökad användning av lagen om allmänna vattentjänster för skydd av människors hälsa och miljön*.

Figur 3: Områden indelade i de fem områdestyperna utifrån behov och möjligheter

5.1 Områden med behov enligt LAV 6§

Norra Mälarstranden

Norra Mälarstranden i Köpings kommun innefattar ett antal fritidsområden med visst inslag av permanent bebyggelse, inklusive ett antal öar. Fritidsboendet omfattar en stor del av året, och gränsen mellan permanent boende och fritidsboende är inte alltid tydlig. De enskilda avloppsanläggningarna belastar direkt eller indirekt Mälaren-Galten, som har måttlig ekologisk status på grund av övergödning och ska enligt Vattenmyndigheten i norra Östersjön uppnå god ekologisk status år 2021. De enskilda avloppen i områdena är av varierande standard och många är enkla, t ex i form av stenkistor och resorptionsanläggningar, och gjorda för små vattenmängder sommartid. Stor del av de infiltrationer och markbäddar som finns är gjorda på 1970- och 80-talet.

Översiktskarta, Norra Mälärstranden

Västra delen

Västra delen av Norra Mälärstranden omfattar **Stäudd** och **Galten** med sammanlagt 83 fritidshusfastigheter, samt **Bergudden** (fastigheterna Hogsta 1:6 och 1:13) med totalt 13 fritidshus. Inom områdena finns ett 40-tal permanentboende.

Enligt gällande detaljplan (PL 233) från 1980 för *Stäudd och Galten* får en fastighet bebyggas med en huvudbyggnad och ett uthus med en sammanlagd våningsyta på högst 100 m² (huvudbyggnad högst 70 m² och uthus högst 30 m²). Vid detaljplaneringen behandlades VA-frågorna i en särskild VA-utredning för området. Utredningen angav att vatten skulle lösas gemensamt, att BDT-vatten (Bad, disk och tvättvatten) bör renas genom resorption och att WC bör ledas till slutna tank. De riktlinjer som angavs för 30 år sedan uppfyller inte dagens krav och dricks-vattenanalyser som är gjorda under senare tid tyder på avloppspåverkan.

Östra delen

Den östra delen består av **Bastviken/Lilla Sandviken**, **Berghagen** och **Tavsta hage**, totalt 108 fastigheter med cirka 25 folkbokförda boende, samt **Stora Sandviken** (fastigheterna Dävö 1:2 och Dävö 2:2) med 25 fritidshus på ofri grund. **Stora Aspholmen** rymmer 20 fritidshus. Öarna **Biskopen**, **Gliparna** och **Skylskär** omfattar sammanlagt 18 fritidshus.

Bastviken omfattas av detaljplan PL 187 från 1974 respektive PL 245 från 1981. Byggnader får uppföras till en sammanlagd våningsyta på 80 m². En särskild VA-utredning i samband med detaljplaneringen 1974 föreskrev att vattenfrågan ska lösas genom anordnande av bergborrade brunnar med hydroforanläggningar och sommarledningar dragna till tomtgränsen. Det föreskrevs även att BDT-vatten

skulle renas antingen genom markinfiltration eller ledas till en sluten tank. Likaså skulle WC-avloppet ledas till en sluten tank. Enligt planbeskrivningen för den senare detaljplanen (1981) skulle vattenfrågan lösas med en gemensam djupborrad brunn samt en gemensam markbädd.

Berghagen regleras av detaljplan PL 161 från 1959. Enligt planbestämmelserna är minsta tomtstorlek 1200 m² och byggnader får inte uppta en större sammanlagd areal än 120 m². Inom området får ingen byggnad uppföras vars användande påfordrar anläggandet av avloppsledningar. Enligt planbeskrivningen ”får avlopp från köksslask och tvättställ ordnas om avloppet förses med ett finmaskigt galler och om vattnet leds till en infiltrationsgrop”. Dricksvattenförsörjningen tillgodoses enligt planen genom ett antal brunnar. Dricksvattenanalyser som är gjorda under senare tid tyder på avloppspåverkan.

Detaljplanen för *Tavsta hage* är från 1964 (PL 165). Inom planområdet får tomtplatser inte ges en mindre tomtareal än 1500 m². Varje tomtplats får bebyggas med en huvudbyggnad på högst 60 m² jämte ett uthus på högst 10 m². Vattenförsörjningen skulle enligt planhandlingarna ske genom en vattentäkt i den norra delen av området och en i den södra delen. Inom området får enligt planbestämmelserna ingen byggnad uppföras vars användande kräver anläggandet av avloppsledningar.

Utsikt mot Mälaren från Tavsta hage.

Flera av detaljplanerna är gamla och upprättades med syfte att endast tillåta fritidshusbebyggelse. En successiv förändring har lett till att fritidsstugorna nyttjas alltmer under hela året och som permanentbostad, samtidigt som kraven på bekvämlighet och boendestandard har ökat. De ändrade anspråken har föranlett att avsteg från detaljplanerna har medgivits. Det är osäkert om de VA-anläggningar

som beskrivs i de äldre planhandlingarna är genomförda och de lösningar som anges i äldre handlingar är inte heller aktuella för dagens krav och behov.

Planering för VA-försörjning i ett antal fritidsområden längs norra Mälarstranden och dialog med berörda fastighetsägare har pågått under en period på 5-10 år. Det har i första hand rört Berghagen och Tavsta i den östra delen av norra Mälarstranden, men efterhand har även övriga områden blivit involverade. Förslag på gemensamma anläggningar för vatten och avlopp har utformats men har inte kunnat genomföras på grund av sviktande intresse hos några av fastighetsägarna.

Möjligheten att ansluta fastigheterna längs Mälarstranden områdesvis till den allmänna VA-anläggningen i Köping via sjöförlagda ledningar har diskuterats. En dialog har förts med representanter för fastighetsägarna om att bilda gemensamma anläggningar som kan anslutas till kommunens sjöförlagda ledningar. Diskussion har förts även med de markägare som har fastigheter med byggnader på ofri grund, om möjligheterna att organisera och finansiera ett lokalt VA-nät för anslutning till sjöledningen. Vid en förfrågan visade sig intresset vara för litet för att ekonomin skulle kunna bära projektet.

På grund av den täta bebyggelsen och att enskilda lösningar inte längre kan tillåtas så föreslås området klassas som ett område av områdestyp 1.

5.2 Områden med stort behov och vissa möjligheter

Runnskär

På ön Runnskär finns 46 fastigheter för fritidsbebyggelse. Området omfattas av detaljplan från 1982 (PL 252) samt tillägg från 2002 (PL 334). Minsta tomtstorlek är 700 m². Bebyggelse får inte uppta större sammanlagd bruttoarea än 85 m², varav högst 70 m² i huvudbyggnad och högst 15 m² i uthus. Enligt planbeskrivningen lämpar sig inte fastigheterna för permanentboende. Runnskär förses med vatten via en sommarvattenledning från campingplatsen på Malmön till två tappställen på ön.

5.3 Områden med stort behov och små möjligheter

Kulinge (Nyhem, Tallåsen)

Kulinge består av ca 30 fastigheter längs Valstaån söder om Kolsva. En stor andel av dessa är permanentbostäder, med ett 30-tal folkbokförda.

Valstaån ingår i Köpingsåns avrinningsområde och har enligt Vattenmyndigheten måttlig ekologisk status och ska uppnå god status år 2021. Många av de berörda fastigheterna har äldre enskilda avloppsanläggningar, vilket även medför risk för förorening av grundvattnet.

Västra delen

Bebyggelsen på västra sidan av Valstaån omfattas av detaljplan från 1971 (PL 177). Minsta tomtstorlek är 1300 m². Huvudbyggnad får inte ha större areal än 70 m² och gårdsbyggnad inte större areal än 10 m². Det är inte tillåtet att uppföra byggnad vars användning kräver anläggande av avloppsledningar. Det konstaterades att det fanns tillgång till hushållsvatten inom planområdet och med hänsyn till

att området avsågs att upplåtas uteslutande för fritidsbebyggelse skulle gemensamma avloppsledningar inte komma att anläggas.

Idag har fastigheterna gemensamt dricksvatten och avlopp. WC-avlopp leds till slutna tankar och BDT-vattnet till gemensam rening i slamavskiljare och infiltration. Infiltrationsanläggningen är gjord på 1970-talet.

Östra delen

Den östra delen regleras av detaljplaner från mitten av 1960-talet, PL 164 (1964) och PL 166 (1965). En huvudbyggnad om högst 60 m² byggnadsyta får uppföras liksom en uthusbyggnad om högst 10 m². Inom området får ingen byggnad uppföras vars användande kräver anläggandet av avloppsledningar. I PL 164 beskrivs att ”tillgången på hushållsvatten i form av grundvatten måste på sannolika skäl få anses tryggad” och det fanns en äldre brunn ca 85 meter öster om planområdet. I PL 166 beskrivs att planområdet ”innehåller ett mindre grönområde vari den för hela planområdet gemensamma vattentäkten är belägen”.

Bebyggelse i östra Kulinge.

Dricksvattenanalyser som gjorts i området tyder på avloppspåverkan. Den östra delen av området ligger på en ås med genomsläpplig mark vilket ytterligare ökar risken för förorening av dricksvatten. Behovet av åtgärder för en långsiktigt hållbar VA-försörjning bedöms som stort.

Kulinge klassas som områdestyp 3 – områden med stort behov och små möjligheter att ansluta till den allmänna VA-anläggningen.

Rölen (Sandviksdalen)

I området finns ett 20-tal fritidshus belägna på fastigheterna Fröänge 3:4 och 3:13. Många av dessa ligger nära sjön Rölen i Arbogaåns avrinningsområde. Rölen har enligt Vattenmyndigheten måttlig ekologisk status och ska uppnå god status år 2021. I området finns olika former av enskilda avloppsanläggningar med varierande kvalitet. De bedöms sammantaget utgöra en föroreningsbelastning på sjön och området har därför på sikt stort behov av åtgärder för en långsiktigt hållbar VA-försörjning.

Alvik

I området finns ca 40 fastigheter norr om Skedvisjön i Arbogaåns avrinningsområde. Sjön har enligt Vattenmyndigheten måttlig ekologisk status och ska uppnå god status år 2021.

Området detaljplanerades för fritidsändamål 1963 (PL 158). Tomtplats får som regel inte ges mindre areal än 1500 m². En huvudbyggnad om högst 60 m² byggnadsyta och ett uthus om högst 10 m² byggnadsyta får uppföras. Inom området får ingen byggnad uppföras vars användande kräver anläggandet av avloppsledningar enligt bestämmelserna. Föreskrifterna avsåg bl.a. att omöjliggöra anordnandet av vattenklosett. Av planbeskrivningen framgår att bestämmelsen inte hindrade en ”anordning i kök av med fingaller försedd vask med avlopp till närbelägen infiltrationsgrop”. Vidare angavs att ”genom befintlig brunn nära sjöstranden har konstaterats tillgång på hushållsvatten och vid samråd har anvisats plats där det bedömts finnas förutsättningar för anläggande av ytterligare brunn”.

Flera av fastigheterna har idag bristfälliga avloppsanläggningar och det finns ett stort behov av att åtgärda VA-anläggningarna för denna bebyggelse. Det finns mycket små möjligheter att ansluta bebyggelsen till den allmänna VA-anläggningen. Alvik klassas därför som område typ 3 – områden med stort behov och små möjligheter att anslutas till den allmänna VA-anläggningen.

Sjölunda/Näs

Vid gränsen till Hallstahammars kommun, cirka 15 km öster om Köpings tätort, ligger Sjölunda/Näs. Området innehåller ca 15 fastigheter och merparten är inom detaljplan. För det planlagda området finns Sörsylta ekonomiska sommarstuguförening och angränsande fyra fastigheter klassas som samlad bebyggelse. Totalt 18 personer är folkbokförda inom området.

En större del av området omfattas av detaljplan PL 169 från 1971. Tomtplatser inom planområdet får inte ges en mindre areal än 1500 m². På varje tomt får en huvudbyggnad och ett uthus uppföras till en sammanlagd byggnadsarea på högst 80 m². Enligt planbeskrivningen ska vattenförsörjningen ha ordnats genom en brunn på åkern söder om området och spillvatten skulle ledas till ”ändamålsenligt iordningställda infiltrationsgropar”. Vidare beskrivs att då planområdet är avsett att användas för fritidsändamål bör tillstånd till WC inte lämnas.

I området finns i dagsläget olika former av enskilda avloppsanläggningar med varierande kvalitet och det finns ett stort behov av att åtgärda va-anläggningarna för denna bebyggelse. Området klassas som typ 3.

5.4 Områden med stora möjligheter till anslutning

Guttsta

Guttsta är benämningen på en grupp med cirka 30 fastigheter längs Hedströmmen och riksväg 250 söder om Kolsva. Inom området är ett 80-tal boende folkbokförda.

Hedströmmen har enligt Vattenmyndigheten måttlig ekologisk status och ska uppnå god status år 2021. Området ligger nära överföringsledningarna mellan Kolsva och Köping och kan därför med relativt små insatser anslutas till den allmänna VA-anläggningen. Ett flertal fastigheter i området är redan anslutna.

Guttsta klassas därför som ett område typ 4 – Områden med stora möjligheter till anslutning till den allmänna VA-anläggningen.

Himmeta

I Himmeta finns ett mindre verksamhetsområde med en allmän va-anläggning, som byggdes ut under 1980-talet till följd av att området innefattade offentlig service. För närliggande fastigheter till den allmänna va-anläggningen anses möjligheterna för anslutning stora.

Macksta

Området ligger i centralortens östra utkanter och räknas till Mälarens närområde. Macksta består av ett antal småhusfastigheter med knappt 80 permanentboende, ett skogsområde och mark reserverad för framtida etableringar av verksamheter och eventuellt bostäder. Området är utpekad i översiktsplanen som ett förtätningsområde och en detaljplan planeras för området.

Området ligger nära den allmänna VA-anläggningen men ingår inte i verksamhetsområdet. Vissa fastigheter är anslutna med villkor enligt avtal. Macksta klassas som ett område typ 4 – Områden med stora möjligheter till anslutning till den allmänna VA-anläggningen.

5.5 Områden med litet behov

Alla delar av Köpings kommun som inte angivits ovan och som inte redan ingår i verksamhetsområdet för den allmänna VA-anläggningen hör till denna områdestyp.

5.6 Övriga punkter

Våsjö

Norra och södra Våsjö är belägna strax norr om Sundänge vid Västlandasjön inom Arbogaåns avrinningsområde. I området finns 37 fritidshus, varav 11 i södra Våsjö och 26 i norra Våsjö. Fritidshuset ligger på fastigheten Våsjö 1:4. Från och med julen 2013 beräknas vatten och avlopp från samtliga fastigheter vara kopplade till den allmänna VA-anläggningen.

En långsiktigt hållbar VA-anläggning för fastigheterna i norra och södra Våsjö bedöms kunna bidra till att Västlandasjön uppnår god ekologisk status år 2021.

Kolsva koloniområde

Kolsva koloniområde ligger ca 2 km norr om Kolsva på åsen vid Hedströmmens östra strand. Koloniföreningen bildades 1954.

Koloniföreningen äger fastigheten Gisslarbo 6:2, som omfattar drygt 30 000 m². Föreningen har 38 medlemmar. Från början fanns 40 kolonilotter men några har

flera lotter. Storleken varierar mellan 200 och 400 m². I stort sett alla är bebyggda med stugor i storleken 10-40 m². Området är inte detaljplanelagt.

Kolsva koloniområde har bara sommarvatten och en sammanlagd förbrukning på ca 100 m³/år. Området ligger utanför det kommunala verksamhetsområdet för vatten och avlopp. Inom området finns det bara torra lösningar för toaletterna och det finns inte några tillstånd till avloppsanläggningar. Inga förfrågningar om tillstånd till avlopp har inkommit.

Marken består av sand som överlagrar lera. Markstabiliteten i området är inte tillfredsställande. Hösten 2000 inträffade ett skred som bl.a. orsakats av att träd i slänten avverkades. Det finns också risk för erosion i strandkanten. Området ligger inom vattenskyddsområde.

Kolsva koloniområde klassas som ett område där avloppsledningar inte får förekomma.

6 Planeringsstrategi

Prioritering med tidsplan:

1. Fullfölj planering och åtgärder för VA-försörjning längs norra Mälarstranden. 2014-2017
2. Utred eventuell anslutning av Runnskär till den allmänna VA-anläggningen. Platsbesök 2014. Förberedelser och underlag till informationsmöte.
3. Utred möjligheterna till VA-försörjning av Kulinge, Rölen, Alvik och Sjölunda/Näs med inriktning på gemensamma anläggningar. Erbjud stöd till fastighetsägare om det finns behov.
4. Ha beredskap för anslutning av fastigheter i Macksta, Guttsta och Himmeta till den allmänna VA-anläggningen där det finns behov.

7 Översiktskarta

1. Kommuntäckande redovisning av typområden i fråga om behov respektive möjligheter för anslutning till den allmänna VA-anläggningen, se bilaga 1.

Bilaga 1

